

Beslutningsforslag nr. B 135. Fremsat den 11. april 1986 af Albrechtsen (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Lenger (VS), Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om en aktiv indsats mod diktaturet i Tyrkiet

Folketinget pålægger regeringen

- at genvurdere grundlaget for opgivelsen af sagen mod Tyrkiet ved Den europæiske Menneskerettighedskommission og for den i den forbindelse indgåede overenskomst med Tyrkiets regering,
- at gå imod enhver form for EF-støtte til

Tyrkiet, herunder enhver form for økonomisk aftale,

- samt i alle relevante internationale organisationer, herunder ikke mindst i NATO, at arbejde for at isolere det tyrkiske diktatur og modarbejde enhver form for politisk, økonomisk eller militær støtte til den tyrkiske regering.

Bemærkninger til forslaget

Da de fem klagestater, Danmark, Holland, Norge, Sverige og Frankrig, i december 1985 trak deres klagesag mod den tyrkiske regering tilbage ved Den europæiske Menneskerettighedskommission, var formålet at sikre, at Tyrkiet gradvis skulle fortsætte afviklingen af den særlovgivning, der indførtes ved militærets magtovertagelse i 1980.

Med henblik herpå indgik de fem klagestater og den tyrkiske regering den 7. december 1985 en aftale, hvori et af punkterne bl.a. er, at Den europæiske Menneskerettighedskommission frem til 1987 skal påse, at Tyrkiet overholder forbuddet imod tortur og anden umenneskelig behandling.

Desværre viser udviklingen, at tilbagetrækningen af sagen og indgåelsen af denne aftale på ingen måde har opmuntret det tyrkiske diktatur – og ingen skal være i tvivl om, at militæret fortsat har magten – til at indføre mere demokratiske og mere humane retstilstande, nej tværtimod. Den tyrkiske regering har fortolket disse skridt som udtryk for eftergivenhed fra vesteuropæisk side, som en godkendelse af statens terror imod befolkningen, i særlig grad den kurdiske befolkning, og som en opmuntring til uhindret at fortsætte undertrykkelsen.

Alle uheldede undersøgelser vil vise, at der intet grundlag var for at indgå en sådan aftale med den tyrkiske regering, og at aftalen i dag misbruges udadtil og indadtil til at understøtte regimet, der hermed har opnået et vigtigt vesteuropæisk skuldklap.

De fem regeringer har således ikke hjulpet befolkningen, men har tværtimod begået en alvorlig brøler og gjort sig skyldig i en alvorlig fejlbedømmelse af situationen.

Så vidt er det kommet – som medlem af folketinget Ivar Nørgaard (S) har gjort opmærksom på – at Tyrkiets ministerpræsident, Turgut Özal, har hævdet, at der ikke længere er noget grundlag for kritikken af Tyrkiet. Dette bruges aftalen til, samtidig med at tortur og massefængslinger fortsætter.

Der findes fortsat titusinder af politiske fanger, især i Kurdistan, hvoraf mange udsættes for tortur.

Der kan dokumenteres talrige krænkelser af menneskerettighederne, de faglige og demokratiske rettigheder, deportationer osv., og det værste er, at intet tyder på, at der i øjeblikket foregår en bedring, snarere tværtimod. I Kurdistan nærmer tilstanden sig snarere åbenlys krig mellem det tyrkiske militær og den kurdiske befolkning, der aldrig har bedt om assistance fra dette militær.

Der eksisterer i dag et righoldigt dokumentationsmateriale om forholdene i de tyrkiske fængsler, også efter aftalen mellem de fem lande og den tyrkiske regering.

Dagspressen i Tyrkiet beretter således åbenlyst om de fortsatte krænkelser af menneskerettighederne. Et bemærkelsesværdigt eksempel er ugebladet Noktas beretning om torturbøddlen Sedat Caners virksomhed. Hans forbrydelser var så grove, at han blev dømt for dem, men militæret har dog hindret, at hans straf fuldbyrdes. Han udtaler til Nokta, at der altid har forekommet tortur i Tyrkiet, men aldrig i et omfang som nu.

Sedat Caner udtaler bl.a.: »Jo, de torturinstrumenter, som har været afbildet i Nokta, findes overalt i de tyrkiske fængsler. I politihovedkvarteret i Ankara kan De finde dem på 6. sal. Men når der nu bliver skrevet om det, så bliver de jo fjernet. De har også opkøbt Nokta, fordi de ikke ønsker, at folk skal kunne se disse torturinstrumenter afbildet«. Caners tilståelser er blevet bragt i Nokta i februar 1986. Caner har forklaret, at han vil være i stand til at udarbejde en liste på 40–45 personer, som er blevet tortureret. Han bebuder også at ville fremlægge en liste over politifolk, der på trods af torturdomme fortsat forretter tjeneste.

I bladene Cumhuriyet og Yeni Gundem kan man læse om forholdene; bl.a. citerer Cumhuriyet den 17. december 1985 SHPs ordfører i parlamentet (SHP = The Social Democratic Popular Party) for følgende udtalelse: »Sagerne mod dem, der dræber folk under udøvelse af tortur, følges ikke op. Tværtimod undskyldes de pågældende med, at de skal afstraffe dem, der er imod staten. Undersøgelser vedrørende tortur forsinkes og negligeres«.

SHPs anklager i parlamentet har ikke medført andet end bortforklaringer fra regering og militær, og det kan vel forudses, at hvis SHP bliver ved med at fremføre kritikken i dette såkaldte parlament, så vil SHPs medlemmer før eller siden blive smidt ud.

Konklusionen må i dag være den, at indgåelsen af aftalen mellem de fem lande var en fejltagelse. Dette er imidlertid en historisk kendsgerning, som ikke lader sig ændre. Men derimod kan hele grundlaget for den fortsatte opretholdelse af aftalen tages op til revision.

Eftersom det er ganske klart, at der ikke har været det ringeste hold i den tyrkiske regerings

erklærede hensigter, må det være klart, at aftalen kan ophæves.

Også på EF-plan har Danmark været involveret i en eftergivenhedspolitik over for Tyrkiet. I hvert fald opstod der i februar 1986 ønske i EF om, at EF-landene nu skulle til at diskutere handelsaftaler med Tyrkiet. Dette kan komme til at dreje sig om finansaftaler eller ligefrem om genoptagelse af sagen om Tyrkiets ansøgning om en associeringsordning med EF (en sag, der blev frosset ned efter militærkuppet).

Det er ganske indlysende, at der intet grundlag er til stede for en sådan optøning af forholdet mellem EF og Tyrkiet.